Biblioteca publică - nevoia de adaptare continuă şi modernizare

DOINA VANCA
Biblioteca Judeţeană Mureş

„Mai mult decât orice, oamenii de astăzi trebuie să înveţe să aleagă şi să filtreze informaţiile. Bibliotecile publice au un rol principal în această instruire, iar bibliotecarii vor trebui să ofere asistenţă utilizatorilor şi, în acelaşi timp, să îi înveţe să se descurce singuri în noianul informaţional"
Maurice B. Line

Abstract:
Public Library - the Need for Continuous Adaptation and Modernization

All libraries need to keep up with the new technologies and to use all kind of information storage materials, besides paper. We have to meet the needs of our users of library services and to include several services for the users with special needs. Libraries must become encyclopedic information centers.

Keywords: *libraries, new technologies, information storage materials, users needs, services, special needs, information center.*

Circulaţia valorilor culturale pe mapamond, nevoia permanentă şi crescută de informare, extinderea proceselor educative pe toată durata vieţii, conform conceptului recent adoptat al educaţiei permanente, creşterea volumului de informaţii la nivel local, naţional şi global schimbă modul tradiţional al serviciului lecturii publice.

În această civilizaţie a informaticii, bibliotecile nu pot rămâne ceea ce au fost, adică doar simple depozite de cărţi, închise în forme rigide, ci trebuie să se adapteze şi să se dezvolte, să devină elemente cheie ale societăţii informaţionale, prin organizarea şi distribuirea informaţiei prin

BDD-A19432 © 2010 Biblioteca Județeană Mureș
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:51:24 UTC)

mijloace electronice, utilizarea la scară largă a tehnologiei informaţionale moderne şi adaptarea serviciilor la nevoile şi cerinţele utilizatorilor.[1]

Se ştie că, în zilele noastre, în orice bibliotecă publică, alături de cărţi şi periodice, există şi „publicaţii noi," cel mai adesea pe alţi suporţi decât hârtia. Aceste modalităţi noi de stocare a informaţiilor s-au impus datorită calităţilor pe care le au, şi anume posibilitatea de stocare pe un spaţiu restrâns a unei mari cantităţi de informaţii, dar care devin utilizabile doar prin întrebuinţarea unor aparate create în acest scop.

În acest context, o bibliotecă publică modernizată este considerată de către Thorhauge Jens, senior consultant la Royal School of Librarianship din Copenghaga, director al Bibliotecii Naţionale a Danemarcei şi al Autorităţii Naţionale pentru Biblioteci din Danemarca a fi „*biblioteca publică ce oferă atât servicii tradiţionale, cât şi noi servicii şi tehnologii*."[2]

Serviciul lecturii publice se confruntă cu o situaţie dificilă, generată, pe de o parte, de apariţia acestor noi tehnologii informaţionale, ale căror costuri de instalare şi de operare sunt foarte ridicate, iar, pe de altă parte, de multiplicarea atribuţiilor care se cer realizate în condiţii cât mai economice.[3]

O altă problemă cu care se confruntă bibliotecile publice este concurenţa tot mai acerbă cu celelalte modalităţi de informare care se dezvoltă cu o viteză uluitoare, şi anume accesul la pagini web şi motoare de căutare a informaţiilor pe Internet, cu caracter enciclopedic (ţinând cont de faptul că numărul persoanelor care beneficiază de serviciile Internet de acasă sau de la locul de muncă creşte într-un ritm alert), dezvoltarea rapidă, multiplicarea şi specializarea posturilor de radio şi televiziune, explozia de materiale tipărite, de la cărţi la broşuri, pliante, reviste sau alte materiale pe alţi suporţi, precum CD-uri, DVD-uri, casete video etc., comercializate la preţuri acceptabile şi care pot fi vizionate de foarte multe persoane direct de acasă.

---

[1] Ioana Dragotă, ***A informa, informatizare***, în ***Biblioteca***, an XV, nr. 11-12, 2004, p. 339.

[2] Jens Thorhauge, ***Bibliotecile publice în societatea informaţiei***, Bucureşti, ANBPR, 1998, p. 6.

[3] ***Biblioteca publică, o resursă pentru comunitate***, Cluj-Napoca, Editura Casa Cărţii de Ştiinţă, 2000, p. 15.

BDD-A19432 © 2010 Biblioteca Județeană Mureș
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:51:24 UTC)

Astfel, atragerea utilizatorilor prin identificarea şi satisfacerea nevoilor de informare esenţiale, generale sau specializate, devine un obiectiv important pentru oricare bibliotecă publică.[4]

Biblioteca publică este nevoită să creeze şi să dezvolte servicii care să răspundă atât nevoilor unei clientele foarte largi, cât şi celor ale unor categorii mai înguste; în acest sens, se pot crea atât servicii de informare comunitare generale, cât şi servicii speciale, pentru persoanele aflate în dificultate.[5] Se pune din ce în ce mai mult accentul pe dreptul de acces la informaţie a tuturor persoanelor, indiferent de statutul lor social, apartenenţa etnică, religioasă sau la vreun grup minoritar, orientare sexuală, încadrare profesională etc. Persoanele în vârstă, cele încarcerate sau spitalizate, fără persoanele cu diferite deficienţe fizice (de auz, de vedere, handicap locomotor ş. a.) sau mintale au, de asemenea, nevoie de o atenţie specială, astfel că se încearcă introducerea de servicii speciale de lectură adaptate acestor categorii de persoane. Toate aceste noi cerinţe de adaptare la nevoile diferitelor categorii de cititori creează noi provocări de ordin material.

Astfel, pentru a servi comunitatea în mod optim, fiecare bibliotecă ar trebui să trateze comunitatea deservită nu ca pe o masă amorfă, ci să îi stabilească un profil propriu.[6]

În funcţie de acest profil se va schimba şi politica de achiziţii a bibliotecii, căci, în condiţiile creşterii exponenţiale a cunoştinţelor umane, a costurilor de achiziţionare din ce în ce mai mari, a crizei de spaţiu de depozitare şi a posibilităţilor din ce în ce mai facile de circulaţie rapidă, fără limite a acestora, „*trebuie să ne împăcăm cu gândul că nu vom putea vreodată să achiziţionăm tot ceea ce se produce în domeniul nostru de interes şi nici măcar ce este mai reprezentativ*."[7]

Noile achiziţii vor trebui să ţină cont de cerinţele utilizatorilor şi de resursele financiare disponibile pentru a putea ţine pasul cu ceea ce este

---

[4] Adriana Ioana Kiraly, ***Biblioteca publică şi serviciile de informare a comunităţii***, în ***Dimensiunea socială a bibliotecii publice în societatea informaţională - culegere de comunicări. Biblioteca Municipală „B. P. Hasdeu" din Chişinău, 12-19 octombrie 2002***, Chişinău, s. n., 2003, p. 49.

[5] ***Ibidem***, p. 50.

[6] ***Ibidem***.

[7] Mircea Regneală, ***Studii de biblioteconomie***, Constanţa, Editura Ex Ponto, 2001, p. 214.

BDD-A19432 © 2010 Biblioteca Județeană Mureș
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:51:24 UTC)

nou apărut şi de interes larg. De asemenea, este necesară şi o reevaluare a colecţiilor deja existente. Doar în acest mod biblioteca publică va rămâne un serviciu în folosul comunităţii şi nu îşi va pierde importanţa.

Atragerea cititorilor în spaţiul bibliotecilor este, de asemenea, o provocare, care presupune diversificarea funcţiilor serviciilor de bibliotecă. Bibliotecile publice se cer a deveni şi spaţii de interferenţe umane prin organizarea de zone special amenajate pentru activităţi de socializare, de atenuare a sentimentelor de izolare generate de noile condiţii de muncă şi de locuire.

Bibliotecarii vor trebui să sprijine cititorii să navigheze prin fluxul crescut de informaţii, astfel că biblioteca publică poate fi văzută şi ca un centru de învăţare a tehnologiei informaţionale.

Bibliotecile publice modernizate au mutat accentul de pe colectarea de materiale pe nevoile utilizatorilor. Serviciile acestor biblioteci s-au dezvoltat, modernizat, ierarhizat în funcţie de aceste noi cerinţe. Larsen Gitte a diferenţiat trei mari etape de dezvoltare a serviciilor unei biblioteci publice bazate pe TI:

- automatizarea procedurilor de gestiune (catalogare, circulaţie, controlul depozitelor, achiziţii) centrate pe oferirea accesului on-line la catalog pentru public (proiectarea şi producţia OPAC şi accesul publicului la acesta);
- acces la baza de date on-line pentru personal şi utilizatori, inclusiv acces la Internet;
- servicii de server web din homepage-ul bibliotecii, care poate fi accesat de la distanţă, cu diferite facilităţi pentru utilizatori, precum găsirea de informaţii, acces la cataloage, e-mail, comanda şi furnizarea de documente, legături utile către surse relevante, accesarea rapidă a unor servicii orientate spre ţinte (copii, afaceri, emigranţi, comunitatea locală etc.).[8]

Bibliotecile publice moderne oferă:

- acces la înregistrările omenirii, indiferent de forma în care au fost realizate şi sunt înmagazinate;
- colecţii de împrumut a materialelor tipărite şi a celor multimedia;

[8] Gitte Larsen, ***Bibliotecile publice se îndreaptă spre o nouă eră: O evaluare a utilizării TI în bibliotecile publice europene bazată pe rapoartele ţărilor***, în J. Thorhauge, G. Larsen, H. P. Thun, H. Albrechtsen, ***Bibliotecile publice în societatea informaţiei***, ANBPR, Bucureşti, 1998, p. 39.

BDD-A19432 © 2010 Biblioteca Județeană Mureș
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:51:24 UTC)

- acces la cataloagele on-line, OPAC;
- acces la reţele de suport pentru navigare în reţea şi căutarea de informaţii;
- staţii de lucru multimedia pentru utilizatori;
- reţele şi suport profesional pentru navigare şi căutare de informaţii;
- oportunităţi de învăţare şi formare continuă;
- un spaţiu fizic, oferind şi facilităţi pentru întruniri, conferinţe, simpozioane etc.;
- noi servicii de informare comunitară (cultură, societate, politică, piaţa forţei de muncă etc.), de afaceri, consultanţă în informaţiile existente (căutare şi selecţie în baze de date sau servere de căutare pe internet);
- modalităţi de instruire şi învăţământ deschis prin seminarii, dar şi prin sprijin şi instruire individuală;
- servicii electronice de furnizare a documentelor (CD-W, DVD-W, xerox etc.);
- acces la distanţă la diferite servicii de informare prin propriile pagini web şi prin link-urile spre site-uri şi servere de căutare diferite;
- servicii speciale pentru persoane cu handicap vizual, minorităţi culturale sau alte categorii de persoane defavorizate.

Pentru viitor, se speră la realizarea unei reţele mondiale de biblioteci, cu acces la cataloage colective şi posibilitatea de împrumut interbibliotecar, precum şi la colaborări strânse între bibliotecile publice şi alte instituţii cu memorie documentară, precum şcolile, instituţiile educaţionale şi de cultură. De asemenea, un proiect care deja începe să capete contur în multe dintre bibliotecile importante şi care se speră că va fi diversificat şi implementat în toate bibliotecile lumii, este cel de oferire a serviciilor specializate diferitelor grupuri ţintă: de la informaţii de afaceri sau strict legate de comunitatea locală, la servicii pentru grupuri minoritare etnice sau pentru persoane cu dizabilităţi.[9]

Imaginea de ansamblu a bibliotecilor modernizate este una optimistă. Chiar dacă acestea se vor dezvolta în funcţie de necesităţile locale, ca rezultat al colaborării dintre ele şi al bunei coordonări a activităţilor acestora, se va reuşi stabilirea unei serii complete de servicii în zona respectivă. Cooperarea conduce la utilizarea în comun a

[9] Jens Thorhauge, ***O concepţie de bază a Bibliotecii Publice în societatea informaţiei: roluri, funcţii şi servicii ale bibliotecii publice***, în J. Thorhauge, G. Larsen, H. P. Thun, H. Albrechtsen, ***op. cit.***, p. 17.

BDD-A19432 © 2010 Biblioteca Județeană Mureș
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:51:24 UTC)

experienţelor, fondurilor, resurselor existente şi la creşterea acestora. Bibliotecile mici, în mod deosebit, vor beneficia de colecţiile bibliotecilor mari, dacă vor lucra cu un OPAC unificat.[10]

Rolul unei astfel de biblioteci publice se modifică şi el, astfel că biblioteca publică devine:

- o instituţie de cultură care oferă acces nelimitat la toate materialele publicate;
- un suport al educaţiei şi învăţământului, furnizând materia primă a cunoaşterii;
- centru local de TI, asigurând acces la hardware, software, reţele, şi oferind cetăţenilor ocazia de a veni în contact cu noile tehnologii;
- centru social, de conexiune umană.[11]

Bineînţeles că, pentru o mare parte a bibliotecilor publice existente, se observă şi numeroase bariere în realizarea unei astfel de modernizări, acestea ţinând mai ales de finanţarea inadecvată, lipsa implicării forurilor politice responsabile, lipsa instruirii profesionale a personalului angajat şi atitudinea de rezistenţă la schimbare care decurge din aceasta, lipsa numerică de personal.

Felul în care fiecare bibliotecă publică se adaptează şi se modernizează depinde de modul în care reuşeşte să depăşească aceste obstacole. Modernizarea nu este un proces uşor, deoarece nu depinde doar de personalul angajat în respectiva bibliotecă, ci şi de modul în care colaborează cu alte instituţii şi foruri tutelare şi de modul în care alege să îşi utilizeze fondurile alocate, adesea insuficiente.

Din păcate, nu există un model unic de reuşită, ci doar exemple de biblioteci publice care s-au adaptat noii ere informaţionale şi care reuşesc să ofere servicii de înaltă calitate.

---

[10] Hans Peter Thun, ***Impactul tehnologiei informaţiei asupra cooperării între biblioteci***, în ***Ibidem***, p. 24.

[11] Jens Thorhauge, ***op. cit.***, p. 19.

BDD-A19432 © 2010 Biblioteca Județeană Mureș
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:51:24 UTC)